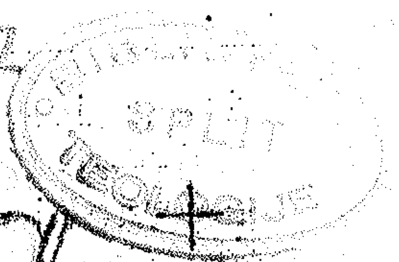

Služba Božja

K O R I Z M A

Misal i Časoslov korizmenog doba obuhvaća plimu liturgijskih sadržaja. Ti su liturgijski dani vrelo motiva koji su preuzeti u ostale dijelove liturgijske godine, napose u Došašće. Pravi izražaj liturgijskog obilja susrećemo u velikim temama koje liturgija Korizme iznosi i velikom jasnoćom naglašava. Cjelina korizmene liturgije provodi i danas spasonosnu inicijaciju koja bi - s malo razumijevanja i dobre volje s naše strane - mogla donijeti plodove velikih duhovnih vježba.

1. PLIMA LITURGIJSKIH SADRŽAJA

Korizmeno doba, koje se proteže od Jutarnje Čiste srijede do isključivo Mise Uskrsnog bdjenja, pruža nam NAJIZRAĐENIJI, NAJDOTJERANIJI I NAJVREDNIJI DIO LITURGIJSKE GODINE. Korizma je svojom arhitektonikom, misaonim bogatstvom i puninom ideja upravo obogatila ostale dijelove liturgijske godine. O tome svjedoče liturgijski spomenici i razlaganja genetičke

liturgike. Tako je na pr. dio molitve nad pukom u ponedjeljak iza 3. nedjelje u Korizmi postao idejom vodiljom svih nedjeljnih molitava u Došašću. O idejnom utjecaju Korizme na Došašće svjedoči i srodnost 3. nedjelje Došašća /Gaudete/ s 4. nedjeljom Korizme /Laetare/. Ako uočimo nastojanja, da se Došašće vremenskim trajanjem izjednači s Korizmom, kako se to još sada očituje u milanskoj /ambrozijanskoj/ liturgiji, onda nam je jasno da se plima liturgijskih sadržaja Korizme upravo prelijeva u Došašće.

O izrađenosti i dotjeranosti misnih obrazaca korizmenog doba nije potrebno niti navoditi dokaze. Dovoljno je tek spomenuti činjenicu da svaki dan u Korizmi ima svoj posebni misni obrazac. K tome valja pribrojiti vlastita predslovlja, razmjerno nešto veći broj čitanja i završnu molitvu nad pukom.

2. VELIKE KORIZMENE TEME

Korizma usredotočuje u sebi idejno i praktično spremanje i osposobljavanje vjernika za pravilno sudjelovanje u tajnama Otkupljenja. Djelo Otkupljenja je bit korizmenih liturgijskih očitovanja.

Samo se djelo Otkupljenja po svojim plodovima očituje u milosnom djelovanju sakramenata. Sakramentalni je život u misnim obrascima izravno naznačen u nekoliko smjerova. Središnje mjesto u korizmenom nastojanju zauzima svakako POKORA. Od Čiste srijede do pomirbe na Veliki četvrtak sve se nastojanje vjernika ima odvija

ti u duhu zadovoljštine za javne i tajne prijestupe. Isusovo opraštanje grijeha, kako to nalazimo u evanđeoskim otsjecima korizmenih Misa, ima prvotnu svrhu da uzdrži u nama pravi duh ustrajnosti u pokori, kajanju, odluci i spremnosti skrušeno ispovijedati svoje grijehe.

Naviještanje PRESVETE EUHARISTIJE i njezina ustanova najsvečaniji su i najradosniji časovi korizmene liturgije. Gotovo jednaku svečanost i radost ima Crkva spremanjem katekumena na sv. Krst.

Još su dvije velike korizmene teme što ih liturgija klasično crta. Jedna se povezuje s bezdanom trostruke požude u čovjeku. Najopasnija je svakako požuda duha jer najbrže dovodi u okorjelost. Žalosna povijest farizejske zlobe očitovala se u razmjerima koji nadilaze redovnu ljudsku slabost pa i pokvarenost. Došli su dotle da su izravno ništili istinu i zatirali grubom silom Božju objavu i neprevarljiva svjedočanstva o njoj. Druga tema otkriva djelovanje anđela odmetnika u ljudskom životu.

3. KORIZMENE "VELIKE DUHOVNE VJEŽBE"

Velike duhovne vježbe, kako ih je ostvario sv. Ignacije Lojolski, raspravljaju o temelju /fundamenat/, o skrovitom i javnom Kristovu životu, njegovoj muci i uskrsnuću. Čitavo se gradivo prema njemu zamišljenih duhovnih vježbi može podijeliti u četiri sedmice. One nisu kruto međusobno razgraničene, već se prema individualnim potrebama pojedinca veoma gibivo prilagođuju vremenski

i tematski njegovu duhovnom ozračju i vidi cima. Vremenski mogu trajati i redovno traju tridest dana a i više. Dr Milan Beluhan načinio je takve tridesetdnevne duhovne vježbe i mnogo puta javno zahvaljivao Bogu za taj dar. Danas se već pokušava napisati knjige za takve velike duhovne vježbe koje će pojedinac voditi sam. Taj se lijepi posao preporučuje dušama koje zbog posla ne mogu ostaviti svoj dom, a ipak mogu ostvariti dnevno bar jedan i pol sata raspoloživa vremena.

U nedostatku prikladnog priručnika, a možda i zbog nepoznavanja stranih jezika ili zbog drugih razloga, većina se u svom životu neće okoristiti gornjom mogućnošću. Kako bi bilo da pokušamo s "korizmenim" duhovnim vježbama na temelju misnih obrazaca? U spomenutim su misnim obrascima dohvaćene vječne istine /fundamenat/, dobro je osvijetljen Isusov život, njegova muka i smrt. Nije to poredano u sustav, ali svaki nam dan s dva razmatranja po 45 minuta u obilnoj mjeri može osvijetliti odnos svijeta i nadsvijeta, naravi i nadnaravi, grijeha i kreposti, opačine i svetosti, prokletstva i blagoslova. Ove i njima srodne suprotnosti svojim zornim izričajima upravo će nas siliti na mučni ali prijeko potrebni preobražaj duhovnog nazora i životnih navika da se podudaraju s Kristovom naukom i njegovim primjerom.

Bogatstvom ideja i tema i mogućnošću duhovnih vježba Korizma nam može pomoći da započnemo živjeti intenzivnim liturgijskim životom.

V E L I K I T E D E N

1. Pretresljivi SMISEL najbogatejšega liturgičnega tedna v cerkvenem letu je naj lepše orisan v dekretu, s katerim je bil dne 16. novembra 1955 celoten red velikega tedna obnovljen: "Največje skrivnosti našega odrešenja, namreč trpljenja, smrti in vstajenja našega Gospoda Jesusa Kristusa, si je sveta mati Cerkev že od apostolskih časov prizadevala vsako leto obhajati s prav posebnim spominom. Predvsem so se poglavitih dogodkov teh skrivnosti, namreč KRISTUSA KRIŽANEGA, V GROB POLOŽENEGA IN V STALEGA /sv. Avguštin, 14. pismo/, spominjali v posebnih treh dneh; kmalu so dodali slovesen spomin proslavitve sv. Rešnjega telesa; končno se je pa na poslednjo nedeljo pred trpljenjem pridružilo liturgično obhajanje zmagoslavnega vhoda našega Gospoda, mesijanskega Kralja, v sveto mesto. Tako je nastal poseben liturgični teden, ki so ga zaradi vzvišenih skrivnosti, ki jih obhajamo, imenovali sveti teden in ga obogatili s kar najbolj veličastnimi in prisrčnimi obredi."

2. Namen obnove je izrečno PASTORALEN. To poudarja dodana instrukcija iste kongregacije: "Namen obnovljenega reda velikega tedna je, da bi se častitljive liturgije teh dni, znova postavljene na prave in primerne ure, verniki laže, bolj pobožno in z večjo koristjo udeleževali... Instrukcija naj vernikom kar moč pomaga, da bodo iz žive udeležbe pri svetih obredih prejeli obilnejše sadove."

Instrukcija sama poudarja DUŠNOPASTIRSKO in OBREDNO PRIPRAVO. Sama našteva najvažnejša poglavja, o katerih moramo že v postnem času vernike poučiti. Za cvetno nedeljo naj jih povabimo k slovesnemu obhodu s katerim naj Kristusu Kralju javno izpričamo ljubezen in hvaležnost. Opomnimo jih na pravočasno velikonočno spoved. Ves veliki teden, zlasti zadnje tri dni, jim dajmo priliko, da opravijo spoved. - Za veliki četrtek jih poučimo o veliki ljubezni, s katero je Kristus postavil najsvetejši zakrament in ustanovil duhovništvo. Spomnimo jih na dolžnost bratske ljubezni in odpuščanja ter povabimo, naj sami ta dan skazujejo obilna dela krščanske ljubezni, pa da po opravilu časte sv. Rešnje telo. - Za veliki petek jim med drugim pojasnimo, naj ta dan z vso pobožnostjo počastimo križ, zmagoslavno znamenje našega odrešenja, in pobožno prejmemo telo Gospodovo, ta dan za nas darovano, in tako prejmemo prav ta dan obilne sadove odrešenja. Veliki petek naj vsi preživimo v sveti zbranosti. - O velikonočni vigiliji je treba največ pouka. Velika sobota je "dan najglobljega žalovanja ko Cerkev ostaja pri Gospodovem grobu, premišljujoč Gospodovo trpljenje in smrt. Smisel i namen te vigilije pa je, da se v liturgičnem obredu nazorno pokaže in v duhu obnovi, kako nam je iz Gospodove smrti priteklo življenje in milost."

Obredna priprava na veliki teden zahteva predvsem, da imamo ZADOSTNO ŠTEVILO STREŽNIKOV in da so ti pravtako kakor duhovniki o obredih dobro poučeni. Kakor vse

moramo tudi obrede velikega tedna izvajati natančno, spoštljivo, pobožno in lepo.

3. Naš "BOŽJI GROB" in naše "VSTAJENJE". Instrukcija pravi: "Različni kraji in različna ljudstva imajo več priljubljenih navad, ki so zvezane z obhajanjem velikega tedna. Zato naj se krajevni ordinariji in duhovniki, dušni pastirji, trudijo, da bodo te navade, kolikor pospešujejo pravo pobožnost, modro spravili v sklad z obnovljenim redom velikega tedna. Vernike naj pouče o neprecenljivi vrednosti svete liturgije, ki vedno, posebno pa v teh dneh, že po svoji naravi daleč prekaša druge, če prav najboljše pobožnosti in navade."

"Božji grob" in naše ljudsko "vstajenje" spadata med tiste navade, ki jih je treba ohraniti in ki pravo pobožnost pospešujejo. Tako sodi tudi p. J. Löw, namestnik generalnega relatorja obredne kongregacije. Ta pravi: "Vse je treba storiti, da dragoceni navadi "božji grob" in k njemu spadajoče "vstajenje", ki sta pri nas v navadi, ohranimo" /Linzer Quartalschrift 1956 str. 17/.

OPASKA UREDNIŠTVA. - Na Ordinarije spada da običaje usklade s novim obredima. Neka ipak bude slobodno spomenuti da je izlaganje Svetotajstva zloporaba za koju je Sv. Zbor obreda odredio: "abusum esse eliminandum"/n. 274/. Isto vrijedi i za procesiju sa Svetotajstvom na Veliki petak. Sve to je bjelodano dokazao preuzv. Dr C.Banić na lit. dogovoru u Zadru 1956. Dakle: grob bez Svetotajstva, a procesija s križem.

GOSPODIN U SVOME HRAMU

/Poslanica na Svijećnicu/

PROROK MALAKIJA, nazvan od Židova početom i svršetkom proroka, živio je po općem mišljenju poslije babilonskog ropstva. Proročku službu je vršio za vrijeme Ezdre i Nehemije u drugoj polovini 5. st. prije Krista.

Glavna je tema knjige: Bog ljubi Izraela, iako Izrael nema povjerenja u tu ljubav. Grijesi naroda i svećenstva priječe Gospodina da dijeli obilnije darove i milosti. Budući da su Židovi počeli sumnjati i u Božju pravdu, Bog im je po proroku navijestio da će on zaista doći: kaznit će opake a pročistiti dobre. U dan dolaska Gospodnjeg bit će svakome jasna različita sudbina onih koji Gospodu iskazuju poklon i onih koji taj poklon uskraćuju /3,1-4/. Granut će "sunce pravde" /4,2/ - Isus koji zrakama svoji milosti donosi spasenje čitavom svijetu. Izraz "sunce pravde" primjenjen na Krista igrao je ulogu u određivanju liturgijskog svetkovanja Božića i Bogojavljenja. Poslanica na blagdan Svijećnice uzeta je iz Malakije 3, 1-4:

1 Glé, ja šaljem glasnika svoga da pripravi put pred licem mojim.
I iznenada će doći u svoj hram Gospodin koga vi tražite i glasnik zavjeta koga vi želite.
Gle, doći će, govori Gospodin vojskâ.
2 Tko će podnijeti dan njegova dolaska i tko opstati na njegov pogled?

Jer je on kao oganj talioca
i trava sapunjača bjeljara.
3 On će sjesti da tali i čisti srebro,
i očistit će sinove Levijeve.
I pročistit će ih kao zlato i srebro.
I prinosit će Gospodinu prinos u pravdi.
4 I bit će Gospodinu ugodan prinos Jude i
Jeruzalema kao u danima prošlosti
i davnim godinama.

– Liturgija Svijećnice pokazuje nam, kako Crkva vještim prstima hvata tkivo objave Staroga Zavjeta i primjenjuje na Isusovo prikazanje u hramu.

I Malakija ne razlikuje prvi i drugi dolazak Gospodnji. Kod njega se u jedno stapaju dolazak po kojem Gospodin spasava svijet i dolazak na oblacima nebeskim da sudi čitavome svijetu. Treba imati na pameti da nauka o nagradi i kazni poslije smrti još nije bila objavljena. Ovdje prorok dva dolaska Gospodnja spaja u jedno. On to čini na taj način da čitaoci jasno ne vide da li će taj dan biti vremenski udaljen od dana u koji će Gospodin ući u svoj hram. Slično na prvi mah nije jasno da li će biti prije prvog i drugog dolaska jedan isti glasnik. Sada, poslije objave Novoga Zavjeta, znamo da je prvi glasnik bio Ivan Krstitelj koji je došao u duhu Ilijinu. Ovdje imamo primjer "kompenetracije" u kojoj se dva događaja vremenski udaljena slijevaju u jednu jedinstvenu sliku, onako po prilici kako se predočuju na starim slikama predmeti prostorno udaljeni bez obzira na perspektivu. – Gla

snik zavjeta i Gospodin jedna je ista osoba. Gospodin, Gospodar /ha-Adon/ ulazi u svoj hram /hekal/, središte Staroga Zavjeta, u kojen se ukazivala slava Gospodnja. U pravo na tom mjestu on će se pojaviti. U glasniku zavjeta /malak berith/ ispunjavaju se obećanja dana patrijarsima. Sve ranije sklapane ugovore /zavjete/ on u svojoj osobi vodi do zenita. Sv. Pavao će ga nazvati "posrednikom Novoga Zavjeta"/Hebr. 9, 15/.

2 Gospodin će na svom dolasku biti strašan svima koji su utonuli u opačine i ne vode računa o nutarnjoj i pravoj svetosti. U vrijeme suda uvidjet će svoju zloću. Tog časa bit će odvojena pljeva od pšenice i drozga od plemenite kovine. Sve će ljage biti očišćene u peći ognjenoj i praoni. Prorok upotrebljava riječ trava sapunjača /borith/.

3 Čišćenje pogađa u prvom redu službenike oltara. Sveti pisac služi se slikovitim opisom. Talioc u peći čisti od nanosa priljepljene drozge plemenite kovine, u prvom redu zlato i srebro. Koliku svetost traži Gospodin od službenika oltara pokazuje je mnoštvo srodnih izraza. Ne radi se tu o samo jednom čišćenju. Gospodin pokušava da popravi svoje svećenike mnogim prijekorima i kaznama. Od svećenika se na poseban način traži čistoća i svetost jer će Gospodinu prinositi čisti prinos /minha/. Malakija /1, 11/ navodi da će u mesijanskom vremenu postojati samo jedna žrtva, "čist prinos", koji treba da prinose ruke čistih i svetih svećenika.

4 Kako će mesijansko kraljevstvo vući svoje porijeklo iz Jude i Jeruzalema i jer će prinos biti u pravednosti, Gospodinu će zacijelo biti taj prinos ugodan. Spasenje sviju dolazi od Židova a tako i baština Gospodnja u mesijanskom vremenu širi se u nedogled. U davnim vremenima žrtve su bile prikazivane dostojno. To treba da se opet ponovi. Tu istu misao usvaja i liturgija kad u Kanonu sv. Mise spominje da je Gospodin u Starom Zavjetu milostivo primio poklon pravednoga sluge svoga Abela, žrtvu patrijarhe Abrahama i velikoga svećenika Melkisedeka.

To su bile žrtve "in odorem suavitatis - na ugodan miris". Koliko li to većma vrijedi za žrtvu sv. Mise u Novom Zavjetu! Ta je žrtva doista čisti prinos a taj prinos treba prikazivati čistim srcem. To u ostal zahtijeva i Pontifikal: "Budite ČISTI, SJAJNI, SVETI!"

* * * * * * * * *

KLANJANJE KRIŽU

Dirljiv obred Velikog petka "Klanjanje križu" potječe iz Jeruzalema, gdje se obavljao već u IV stoljeću. Hodočasnica Eterija opisala nam je u svojoj knjižici "Peregrinatio ad loca sancta" potanko kako se taj obred vršio u Jeruzalemu. Vjerujemo da će biti korisno donijeti ovdje taj opis koji se nalazi u poglavljima 36. i 37.

XXXVI 1 U prve pijetle... dolazi se na mjesto gdje je Gospodin molio, kao što

piše u Evanđelju: "I pođe naprijed koliko
se može kamenom dobaciti te počne moliti".
Na tom mjestu stoji otmjena crkva. Tu uđe
biskup i sav narod, reče se molitva koj
odgovara mjestu i danu, a kaže se također
i jedan odgovarajući himan. Na to se čit
ono mjesto iz Evanđelja gdje je rekao svo
jim učenicima: "Bdijte da ne padnete u na
past". Pročita se tamo cijelo to mjesto t
se opet izgovori molitva. - 2 Potom svi d
najmanjeg djeteta silaze odanle pješke za
jedno s biskupom u Getsemani pjevajući hi
ne. Kod toga se, zbog vrlo velikog mnoštv
koje je iznureno od bdjenja i posustalo o
svakodnevnog posta a moraju se spustiti
tako velikog brda, silno polagano dolazi
pjevanjem u Getsemani. A više je od dvij
stotine crkvenih svijeća pripravljeno z
tu priliku da si sav narod svijetli. - 3
kad dođu u Getsemani, izgovori se najprij
odgovarajuća molitva a onda himan. Na to s
čita ono mjesto iz Evanđelja kako je Gosp
din uhvaćen. Čim to mjesto bude pročitano
nastane toliki jauk, lelek i plač svega n
roda da se to jaukanje po svoj prilici ču
je sve do grada. Odmah se polazi prema gr
du, pješke i u pjevanje himana. Na gradsk
se vrata prispije otprilike u onaj sat ka
počne čovjek čovjeka raspoznavati. Odatl
idu kroz sredinu grada svi do jednoga, ug
lednici i običan svijet, bogataši i sirom
si, svi spremno. Toga dana, naročito, nit
ko ne odlazi s bdjenja sve do jutra. Tak
biskup biva otpraćen iz Getsemanija do vr
tiju i odatle kroz cio grad do /crkve/ Kr
ža. - 4 A kad se dođe pred Križ, već je p
čeo bijeli dan. Tu se opet čita iz Evanđe

lja ono mjesto gdje dovode Gospodina k Pilatu i sve što je pisano da je Pilat reka o Gospodinu ili Židovima. - 5 Potom biskup progovori narodu da ih ohrabri jer su čitavu noć podnosili napor, a čeka ih napor još preko dana, da ne sustanu, već da se uzdaju u Boga koji će im za taj napor uzvratiti većom naplatom. Kad ih je tako osokolio, kako je već mogao, kaže im: "A sada idite svaki svojoj kući... I poslije šestog sata opet nam se svima ovdje sastati, to jest pred Križem, da se sve do noći posvetimo čitanjima i molitvama."

XXXVII 1 Poslije toga, dakle, pošto je dan razlaz od Križa, još prije nego se sunce popelo, svi revniji odlaze odmah na Sion da se mole pokraj onoga stupa gdje je Gospodin bio bičevan. Vrativši se odanle, malo kod kuće sjednu i odmah su svi spremni. Na Golgoti se iza Križa koji sada stoji /misli se na crkvu!/ postavi biskupu stolica. Biskup sjedne na stolicu, a pred njega se postavi stol prekriven lanenim platnom. Okolo stola stanu đakoni i donese se pozlaćena srebrna kutija u kojoj se nalazi sveto drvo križa. Otvara se i vadi te stavlja na stol drvo križa i natpis. - 2 Kad je to dakle postavljeno na stol, biskup - sjedeći - rukama čvrsto drži vrh svetog drveta a đakoni koji unaokolo stoje čuvaju. To se zato tako čuva jer je običaj da sav narod jedan po jedan dolazi i vjernici i katekumeni, sagibaju se do stola i poljube sveto drvo te prolaze. I budući da je - kažu - ne znam kada netko zagrizao i ukrao od svetoga drveta, zato

sada đakoni koji naokolo stoje tako paze da ne bi tko došao i opet se usudio slično načiniti. - 3 Tako dakle sav narod prolazi jedan po jedan, svi se saginju i najprije se čelom a onda očima dotiču križa i natpisa te tako cjelujući križ prolaze. A rukom se nitko ne dotiče... Do šestog sata prođe sav narod ulazeći kroz jedna vrata a izlazeći kroz druga..."

ETERIJA nije uzor književnog stila pa ovaj tekst ne iznosimo radi stilske ljepote, već zato da bismo se na tom opisu mogli inspirirati kako bismo mi u našim crkvama učinili klanjanje križu što dojmljivijim i potresnijim.

Premda je Sv. Zbror obreda dozvolio da se klanjanje križu može pojednostavniti tako da se svi vjernici odjednom poklone, ipak takvo pojednostavnjenje ne treba smatrati idealom. Dušobrižnik ne bi trebao na laku ruku lišiti svoju župu dubokog doživljaja koji je za većinu vjernika sadržan u pojedinačnom prilaženju k svetom simbolu našega spasenja.

Ne treba smetnuti s uma da je taj pojedinačni poklon križu izvrstan čin javnog vjeroispovjedanja. Kroz čitavu godinu će to biti svijetla duhovna točka za mnogoga vjernika. Posebno je ta stvar važna i sili nas na razmišljanje zato što je ljubljenje križa dostupno također takvim grješnicima koji su iz bilo kojeg razloga isključeni od svete ispovijedi i pričesti. S time u vezi dobro je da razmislimo o pouci koju nam pruža epizoda iz života P. Claude

la. Zaviđajući kršćanima koji su se priče šćivali piše on o sebi: "Ja sam se jedva usudio pomiješati među one koji su dolazili svakog petka u Korizmi da u počitanju ljube trnovu krunu Gospodinovu."

Dakako da pojedinačno ljubljenje križa malo dulje traje i zahtijeva nešto veći napor dušobrižnikov i u pripremanju i u izvođenju svetih obreda. Treba se pobrinuti za red, treba reći nekoliko riječi ohrabrenja vjernicima, treba unijeti žarku i toplu dušu u sveti obred.

Pažljivo razmišljanje Eterijina opisa mnogome će dušobrižniku otkriti nove vidike obreda koji je on više puta vršio, a da nije dosta o njemu razmišljao.

========

LITURGIČNI DOKUMENTI PIJA XII

4. Vsi se še spominjamo, s kakšnim veseljem so prijatelji liturgije in s kakšno skepso so mnogi duhovniki sprejeli v letu 1951 OBNOVO VELIKONOČNE VIGILIJE. Dovoljena je bila prvič le za to leto za poskušnjo, naslednje leto spet za poskušnjo za tri leta. Medtem so v Rim prihajale prošnje škofov in duhovnikov, naj se reformira ves VELIKI TEDEN. Komisiji za liturgično reformo je Pij XII. naročil, naj izdela predloge za celotno reformo. Leta 1953 so bili predlogi za zadnje tri dni izdelani, toda resna bolezen Pija XII. je objavo preprečila. Zopet je bila za eno leto dovoljena le velikonočna vigilija. Komisija je imela čas, da tako temeljite posege

la. Zavidajući kršćanima koji su se priče šćivali piše on o sebi: "Ja sam se jedva usudio pomiješati među one koji su dolazili svakog petka u Korizmi da u počitanju ljube trnovu krunu Gospodinovu."

Dakako da pojedinačno ljubljenje križa malo dulje traje i zahtijeva nešto veći napor dušobrižnikov i u pripremanju i u izvođenju svetih obreda. Treba se pobrinuti za red, treba reći nekoliko riječi o hrabrenja vjernicima, treba unijeti žarku i toplu dušu u sveti obred.

Pažljivo razmišljanje Eterijina opisa mnogome će dušobrižniku otkriti nove vidike obreda koji je on više puta vršio, a da nije dosta o njemu razmišljao.

========

LITURGIČNI DOKUMENTI PIJA XII

4. Vsi se še spominjamo, s kakšnim veseljem so prijatelji liturgije in s kakšno skepso so mnogi duhovniki sprejeli v letu 1951 OBNOVO VELIKONOČNE VIGILIJE. Dovoljena je bila prvič le za to leto za poskušnjo, naslednje leto spet za poskušnjo za tri leta. Medtem so v Rim prihajale prošnje škofov in duhovnikov, naj se reformira ves VELIKI TEDEN. Komisiji za liturgično reformo je Pij XII. naročil, naj izdela predloge za celotno reformo. Leta 1953 so bili predlogi za zadnje tri dni izdelani, toda resna bolezen Pija XII. je objavo preprečila. Zopet je bila za eno leto dovoljena le velikonočna vigilija. Komisija je imela čas, da tako temeljite posege

v liturgijo dobro predela. Dne 19. julija 1955 je o celotni reformi razpravljala izredna seja kardinalov obredne kongregacije, na kar je ista kongregacija s splošnim dekretom MAXIMA REDEMPTIONIS NOSTRAE MYSTERI A dne 16. novembra 1955 izdala obvezen ORDO HEBDOMADAE SANCTAE INSTAURATUS, in mu dodala posebno instrukcijo za pravilno izvajanje. Nagibi za obnovo so bili tudi tokrat pastoralni: ker so bili obredi velikega tedna v zgodovine preneseni na dopoldan in zadnji trije dnevi velikega tedna od Urbana VIII. niso več zapovedani prazniki,se verniki lepih obredov niso mogli več udeleževati. "To pa je treba zelo obžalovati.Liturgični obredi svetega tedna so edinstveno veličastni, v njih je pa tudi posebna zakramentalna moč in učinkovitost, s katero morejo pojiti krščansko življenje; ne morejo jih nadomestiti.dovolj tiste pobožnosti, ki jih navadno imenujemo izvenliturgične in jih opravljamo v popoldanskih urah svetega tridnevja", pravi dekret.

Zaradi nekaterih praktičnih težav,zlasti v manjših cerkvah, kjer ni več duhovnikov, je dne 1. februarja 1957 obredna kongregacija izdala UREDBE IN POJASNILA za opravljanje obredov velikega tedna; v njih so odredbe za uporabo preprostega obreda, ki ga moremo porabljati pod dvema pogojema da imamo dovolj strežnikov in da so ti dobro poučeni.

Obnovljeni veliki teden nam nalaga pastoralne naloge, ki jih ne moremo še povsem najbolje izvajati. Slovenske škofije so za duhovnike, cerkovnike in strežnike

izdale kratko "vodilo za opravljanje obredov velikega tedna po preprostem obredu". Dalmatinske škofije so dobile dragoceno pravico, obhajati liturgijo velikega tedna, razen maše, v domačem jeziku. Naša želja in prošnja je, da bi bilo skoraj to mogoče v vseh naših škofijah.

5. Na god svetega Pija X. dne 3. septembra 1958 je obredna kongregacija izdala INSTRUKCIJO O SVETI GLASBI IN SVETI LITURGIJI. To ni navadno navodilo, temveč obvezen dekret, kakor je povedano na koncu instrukcije. Uvod celo namigava, da prejšnji predpisi in navodila glede cerkvene glasbe, ki sta jih dala Pij X /1903/ in Pij XI v apostolski konstituciji Divini cultus dne 20. decembra 1928, žal, nista bili izvedeni. Instrukcija je zbirka dokumentov in predpisov, ki naj jih zdaj vzamemo zares. V njej se prvič v uradnih cerkvenih dokumentih omenja "komentator"- naš prvi molivec. - Ker je instrukcija dolga, pri nas še ni bila objavljena v celoti. Hrvaški prevod bo v kratkem izdal ILO.

6. Nepričakovano je obredna kongregacija dne 23. marca 1955 izdala splošni odlok o POENOSTAVLJENJU RUBRIK, s katerim je brevir precej in mašo nekoliko skrajšala. Odlok je prehoden, šele začetek reforme celotnega kodeksa rubrik, zato nujno kompromisen. Namen je bil, da bi duhovniki, ki se jim dolžnosti apostolata vsak dan množe, lahko mirneje in z večjim pridom opravljali svojo prvo dolžnost, molitev. Tudi to poenostavitev je izdelala komisija za liturgično obnovo; ta se v tem

odloku prvič uradno omenja. Poglavitni namen odloka ni, da bi nekaj minut pridobili za druga duhovniška opravila ali celo za zabavo, temveč da bi molili brevir i opravljali mašo bolj zbrano in bolj pobožno, da bi imeli za molitev potrebni srčni mir in več časa porabili za osebno molitev.

Poenostavitev je bila le razveseljiv začetek, za kler prijetna olajšava. Davno željo episkopata po celotnem novem kodeksu rubrik je pa izvedel sedanji papež Janez XXIII, ki je dne 25. julija 1960 z apostolskim pismom RUBRICARUM INSTRUCTUM odobril nove rubrike za brevir in misal.

Stavba liturgije se obnavlja modro in vztrajno. Cerkev se sama v sebi notarnje obnavlja in pomlaja. Nedvomno ŽIVIMO V VELIKIH ČASIH CERKVENE ZGODOVINE. Z velikimi upi pričakujemo odločitve prihodnjega cerkvenega zbora o liturgičnih zadevah.

++++++++

DIJECEZANSKI I REDOVNIČKI KLER

Naš je list otvoren svim liturgijskim i pastoralnim problemima. U praktičnim poteškoćama i u izmjeni misli tema naslova nije rijetka. Ima ih koji u tom pogledu žele neke promjene i očekuju ih od koncila. Malo će učiniti paragrafi ako ne vlada pravi duh kod dijecezanskog i redovničkog klera. Kakav bi taj duh trebao biti, evo mišljenja kard. SCHUSTERA, revnog natpastira velike dijeceze i uzornog mona-

4 Kako će mesijansko kraljevstvo vući svoje porijeklo iz Jude i Jeruzalema i jer će prinos biti u pravednosti, Gospodinu će zacijelo biti taj prinos ugodan. Spasenje sviju dolazi od Židova a tako i baština Gospodnja u mesijanskom vremenu širi se u nedogled. U davnim vremenima žrtve su bile prikazivane dostojno. To treba da se opet ponovi. Tu istu misao usvaja i liturgija kad u Kanonu sv. Mise spominje da je Gospodin u Starom Zavjetu milostivo primio poklon pravednoga sluge svoga Abela, žrtvu patrijarhe Abrahama i velikoga svećenika Melkisedeka.

To su bile žrtve "in odorem suavitatis - na ugodan miris". Koliko li to većma vrijedi za žrtvu sv. Mise u Novom Zavjetu! Ta je žrtva doista čisti prinos a taj prinos treba prikazivati čistim srcem. To u ostal zahtijeva i Pontifikal: "Budite ČISTI, SJAJNI, SVETI!"

....

K L A N J A N J E K R I Ž U

Dirljiv obred Velikog petka "Klanjanje križu" potječe iz Jeruzalema, gdje se obavljao već u IV stoljeću. Hodočasnica Eterija opisala nam je u svojoj knjižici "Peregrinatio ad loca sancta" potanko kako se taj obred vršio u Jeruzalemu. Vjerujemo da će biti korisno donijeti ovdje taj opis koji se nalazi u poglavljima 36. i 37.

XXXVI 1 U prve pijetle... dolazi se na mjesto gdje je Gospodin molio, kao što

piše u Evanđelju: "I pođe naprijed koliko se može kamenom dobaciti te počne moliti". Na tom mjestu stoji otmjena crkva. Tu uđe biskup i sav narod, reče se molitva koja odgovara mjestu i danu, a kaže se također i jedan odgovarajući himan. Na to se čita ono mjesto iz Evanđelja gdje je rekao svojim učenicima: "Bdijte da ne padnete u napast". Pročita se tamo cijelo to mjesto te se opet izgovori molitva. - 2 Potom svi do najmanjeg djeteta silaze odanle pješke zajedno s biskupom u Getsemani pjevajući himne. Kod toga se, zbog vrlo velikog mnoštva koje je iznureno od bdjenja i posustalo od svakodnevnog posta a moraju se spustiti s tako velikog brda, silno polagano dolazi s pjevanjem u Getsemani. A više je od dvije stotine crkvenih svijeća pripravljeno za tu priliku da si sav narod svijetli. - 3 A kad dođu u Getsemani, izgovori se najprije odgovarajuća molitva a onda himan. Na to se čita ono mjesto iz Evanđelja kako je Gospodin uhvaćen. Čim to mjesto bude pročitano nastane toliki jauk, lelek i plač svega naroda da se to jaukanje po svoj prilici čuje sve do grada. Odmah se polazi prema gradu, pješke i u pjevanje himana. Na gradska se vrata prispije otprilike u onaj sat kad počne čovjek čovjeka raspoznavati. Odatle idu kroz sredinu grada svi do jednoga, ugledníci i običan svijet, bogataši i siromasi, svi spremno. Toga dana, naročito, nitko ne odlazi s bdjenja sve do jutra. Tako biskup biva otpraćen iz Getsemanija do vratiju i odatle kroz cio grad do /crkve/ Križa. - 4 A kad se dođe pred Križ, već je počeo bijeli dan. Tu se opet čita iz Evanđe

lja ono mjesto gdje dovode Gospodina k Pilatu i sve što je pisano da je Pilat reka o Gospodinu ili Židovima. - 5 Potom biskup progovori narodu da ih ohrabri jer su čitavu noć podnosili napor, a čeka ih napor još preko dana, da ne sustanu, već da se uzdaju u Boga koji će im za taj napor uzvratiti većom naplatom. Kad ih je tako osokolio, kako je već mogao, kaže im: "A sada idite svaki svojoj kući... I poslije šestog sata opet nam se svima ovdje sastati, to jest pred Križem, da se sve do noći posvetimo čitanjima i molitvama."

XXXVII 1 Poslije toga, dakle, pošto je dan razlaz od Križa, još prije nego se sunce popelo, svi revniji odlaze odmah na Sion da se mole pokraj onoga stupa gdje je Gospodin bio bičevan. Vrativši se odanle, malo kod kuće sjednu i odmah su svi spremni. Na Golgoti se iza Križa koji sada stoji /misli se na crkvu!/ postavi biskupu stolica. Biskup sjedne na stolicu, a pred njega se postavi stol prekriven lanenim platnom. Okolo stola stanu đakoni i donese se pozlaćena srebrna kutija u kojoj se nalazi sveto drvo križa. Otvara se i vadi te stavlja na stol drvo križa i natpis. - 2 Kad je to dakle postavljeno na stol, biskup - sjedeći - rukama čvrsto drži vrh svetog drveta a đakoni koji unaokolo stoje čuvaju. To se zato tako čuva jer je običaj da sav narod jedan po jedan dolazi i vjernici i katekumeni, sagibaju se do stola i poljube sveto drvo te prolaze. I budući da je - kažu - ne znam kada netko zagrizao i ukrao od svetoga drveta, zato

sada đakoni koji naokolo stoje tako paze da ne bi tko došao i opet se usudio slično načiniti. - 3 Tako dakle sav narod prolazi jedan po jedan, svi se saginju i najprije se čelom a onda očima dotiču križa i natpisa te tako cjelujući križ prolaze. A rukom se nitko ne dotiče... Do šestog sata prođe sav narod ulazeći kroz jedna vrata a izlazeći kroz druga..."

ETERIJA nije uzor književnog stila pa ovaj tekst ne iznosimo radi stilske ljepote, već zato da bismo se na tom opisu mogli inspirirati kako bismo mi u našim crkvama učinili klanjanje križu što dojmljivijim i potresnijim.

Premda je Sv. Zbror obreda dozvolio da se klanjanje križu može pojednostavniti tako da se svi vjernici odjednom poklone, ipak takvo pojednostavnjenje ne treba smatrati idealom. Dušobrižnik ne bi trebao na laku ruku lišiti svoju župu dubokog doživljaja koji je za većinu vjernika sadržan u pojedinačnom prilaženju k svetom simbolu našega spasenja.

Ne treba smetnuti s uma da je taj pojedinačni poklon križu izvrstan čin javnog vjeroispovjedanja. Kroz čitavu godinu će to biti svijetla duhovna točka za mnogoga vjernika. Posebno je ta stvar važna i sili nas na razmišljanje zato što je ljubljenje križa dostupno također takvim grješnicima koji su iz bilo kojeg razloga isključeni od svete ispovijedi i pričesti. S time u vezi dobro je da razmislimo o pouci koju nam pruža epizoda iz života P. Claude-

la. Zaviđajući kršćanima koji su se priče šćivali piše on o sebi: "Ja sam se jedva usudio pomiješati među one koji su dolazi li svakog petka u Korizmi da u počitanju ljube trnovu krunu Gospodinovu."

Dakako da pojedinačno ljubljenje kri ža malo dulje traje i zahtijeva nešto veći napor dušobrižnikov i u pripremanju i u izvođenju svetih obreda. Treba se pobri nuti za red, treba reći nekoliko riječi o hrabrenja vjernicima, treba unijeti žarku i toplu dušu u sveti obred.

Pažljivo razmišljanje Eterijina opisa mnogome će dušobrižniku otkriti nove vidike obreda koji je on više puta vršio, a da nije dosta o njemu razmišljao.

========

LITURGIČNI DOKUMENTI PIJA XII

4. Vsi se še spominjamo, s kakšnim veseljem so prijatelji liturgije in s kakšno skepso so mnogi duhovniki sprejeli v letu 1951 OBNOVO VELIKONOČNE VIGILIJE. Dovoljena je bila prvič le za to leto za poskušnjo, naslednje leto spet za poskušnjo za tri leta. Medtem so v Rim prihajale prošnje škofov in duhovnikov, naj se reformira ves VELIKI TEDEN. Komisiji za liturgično reformo je Pij XII. naročil, naj izdela predloge za celotno reformo. Leta 1953 so bili predlogi za zadnje tri dni izdelani, toda resna bolezen Pija XII. je objavo preprečila. Zopet je bila za eno leto dovoljena le velikonočna vigilija. Komisija je imela čas, da tako temeljite posege

odloku prvič uradno omenja. Poglavitni namen odloka ni, da bi nekaj minut pridobili za druga duhovniška opravila ali celo za zabavo, temveč da bi molili brevir i opravljali mašo bolj zbrano in bolj pobožno, da bi imeli za molitev potrebni srčni mir in več časa porabili za osebno molitev.

Poenostavitev je bila le razveseljiv začetek, za kler prijetna olajšava. Davno željo episkopata po celotnem novem kodeksu rubrik je pa izvedel sedanji papež Janez XXIII, ki je dne 25. julija 1960 z apostolskim pismom RUBRICARUM INSTRUCTUM odobril nove rubrike za brevir in misal.

Stavba liturgije se obnavlja modro in vztrajno. Cerkev se sama v sebi notarnje obnavlja in pomlaja. Nedvomno ŽIVIMO V VELIKIH ČASIH CERKVENE ZGODOVINE. Z velikimi upi pričakujemo odločitve prihodnjega cerkvenega zbora o liturgičnih zadevah.

++++++++

DIJECEZANSKI I REDOVNIČKI KLER

Naš je list otvoren svim liturgijskim i pastoralnim problemima. U praktičnim poteškoćama i u izmjeni misli tema naslova nije rijetka. Ima ih koji u tom pogledu žele neke promjene i očekuju ih od koncila. Malo će učiniti paragrafi ako ne vlada pravi duh kod dijecezanskog i redovničkog klera. Kakav bi taj duh trebao biti, evo mišljenja kard. SCHUSTERA, revnog natpastira velike dijeceze i uzornog mona-

na koji je bio do smrti najuže povezan sa svojim redom. Donosimo glavne izvatke njegove uskrsne poslanice g. 1949.

Ako je razlikovanje dijecezanskog i redovničkog klera osnovano u potridentinskom kanonskom pravu, ipak nema temelja u teologiji sakramenata. Istina, redovnički je kler danas, u granicama određenim od prava, izuzet od vlasti mjesnih biskupa a podvrgnut svojim redovničkim poglavarima kao delegatima rimskog Pape. Ali i taj redovnički kler služi Crkvu i biskupiju uz bok dijecezanskog klera. Dapače, Kodeks propisuje da su i ti redovnici izvan svojih samostana, kad rade na apostolskom polju koje je povjereno biskupu, ponajčešće od njega ovisni i od njega imaju primiti kanonsku misiju.

Stoga svećenik redovnik, iako je u vršenju svojih samostanskih zavjeta pomagan os nadzora poglavara svoga reda, ipak u razvijanju svoga posvećenja Bogu na službu Crkve u svećeničkom staležu ne može mimoilaziti svoga dijecezanskoga biskupa kojega je Duh Sveti postavio na upravu Crkve. U tu svrhu biskup redi svoje svećenike bilo dijecezanske bilo redovne te im daje vlast dijeliti sakramente, propovijedati i upravljati župama. Ne dolikuje dakle mnogo pretjeravati u razlikovanju dijecezanskog i redovničkog dušobrižništva jer je biskup otac svih svećenika koji učestvuju u onom uzvišenom i svetom zvanju apostolata Dvanaestorice čiji je on nasljednik.

Sveta teologija među sakramentima nabraja jednostavno i onaj svetoga reda a da ne razlikuje redovnike i svećenike. Izraz "uterque clerus - jedan i drugi kler" relativno je nov. Po milosti biskupa svećenici su dionici poslanstva što ga je Krist povjerio apostolima da svaki na svom mjestu uče, posvećuju i upravljaju Crkvu. Sveto ređenje ne pravi razlike između habita i talara. Uzvišeni poziv k sakramentu sv. reda uključuje, kako uči Anđeoski naučitelj, mnogo veću svetost nego je ona jednostavnog redovnika-laika.

Vrijeme je da se spaja a ne rastavlja. Vrijeme je da se "svjetovni" kler odreče toga netočnog i modernog naslova pa da bude jednostavno apostolski /dijecezanski/ kler, baštinik kao poslanstva tako i svetosti prve Dvanaestorice.

Vrijeme je da i redovničke zajednice zadržavaju svoje povlastice i izuzetosti u točnim granicama kanonskoga prava, da vjernike u istoj biskupiji, a koji put i u istom gradu, ne smeta dvostruki i različiti red u crkvama redovničkog i dijecezanskoga klera, u obredima, u propovijedanju i vladanju prema svjetovnjacima.

U Vjerovanju se na ovo odnosi članak: SANCTORUM COMMUNIONEM - OPĆINSTVO SVETIH". U patrističkoj je terminologiji značio božansku Euharistiju kao središte katoličkoga jedinstva za sve kršćane, a na poseban način za svećenike koji su nekada, u znak jedinstva, slali jedan drugome česticu od svoje Žrtve.

IN PRIMIS GLORIOSAE SEMPER VIRGINIS...

Nešto o "Communicantes" mjesto uvoda

Već sam preko pedeset godina svećenik i malo koji dan da nisam čitao svetu Misu, a tek sam sada, spremajući na molbu Uredništva "Službe Božje" par člančića o Presv. Djevici, opazio, da treća alineja u misnom Kanonu nije gramatički ispravna. Onim dvama participima na početku /Communicantes et memoriam venerantes/, koji su očito subjekti rečenice, ne odgovara nikakav predikat! - Posegnuo sam za svojim Schottom /izd. od 1958./. On je prvi particip preveo prijedložnim izrazom: In heiliger Gemeinschaft, a drugi razvio u rečenicu: ehren wir dabei..., kojoj će na kraju, iza omnium Sanctorum tuorum = aller Deiner Heiligen, staviti tačku, pa preostali dio prevesti novom rečenicom. Vrlo vješto, a da li i vjerno?

Otvorio sam naš hrvatski Rimski misal /5. izd. od 1944./. Prevodilac je za latinski tekst uspio da dade savršeno ispravnu hrvatsku rečenicu. Ali uz veliku cijenu! On je prvu alineju Kanona /Te igitur/ preveo samo do riječi: "ujediniti i upravljati" izostavivši završetak: "sa slugom Tvojim..." Za tim dolazi druga alineja /Memento - Spomeni se/, a treću počinje ovako: "U zajednici sa slugom Tvojim, Papom" /i ostalo iz prve alineje/ "te poštujući spomen...", a iza "Tvojih svetih" dodaje: "molimo" i dalje kako stoji u tekstu.

Uzeo sam i prijevod staroga glagolja-
ša, koji se siromah dao zavesti sazvučjem i prevodi: "Pričeščajuće se", što ne odgovara izvorniku. Ni prevodilac u najnovijem izdanju Kruha nebeskoga /1958./ nije bio bolje sreće. Početak alineje: "U zajednici i slaveći najprije spomen" visi u zraku: ne zna mu se predikat!

Dok sam tako sravnjivao prijevode, a i sam se domišljao rješenju, dođu mi do ruku zaostali ovogodišnji brojevi lijepe talijanske smotre "Rocca", glasila od Crkve odobrenog pokreta i zajednice "Pro civitate christiana". Tu od drugoga ovogodišnjeg broja, u rubrici LITURGIA, pod zajedničkim naslovom: Conosciamo la Messa /Upoznajmo Misu/, I. P a g n i n i , u nizu članaka, koji opet imaju i svoje osobite podnaslove, vrlo lijepo razlaže sve pojedine dijelove svete Mise. U br. 15 /od 1. VIII.60./ str. 13, govori o Communicantes i kaže doslovno: "Molitva što slijedi: Communicantes, sada nelogična i otrgnuta od svakoga smisla /ora illogica e distaccata da ogni senso/, u starom je Kanonu bila nastavak Mementa. Vjerojatno je neka gramatička pogreška, prenašana iz kodeksa u kodeks kroz vjekove, dovela do sadašnje podjele na dvije molitve, davši drugome dijelu i naslov - infra actionem - koji ne kaže ništa."

Mislim, da Pagnini ima razlog. Samo mjesto one "gramatičke pogreške" ja bih volio reći: pravopisne. Poznato je, da stari kodeksi nisu imali ustaljene interpunkcije a vrlo često su se pisali i bez interpunk-

cija. Danas, u našim misalima, na kraju pr voga Memento stoji tačka. Pokušajmo staviti dvije tačke /:/ i ispustimo onaj Infra actionem, i smisao je potpun!

Dakako, to će se učiniti s odobrenjem više vlasti, koja je već dala jedan izvrs tan precedens za slične pravopisne ispravke, kad je u novom uređenju Svete sedmice drukčije interpungirala završetak pjesme Gloria. Mjesto tačke iza Sanctus, Dominus, Jesu Christe... treba da dođe zarez, a iza Altissimus i iza Sancto Spiritu dvije tačke.

Uz taj neznatni ispravak Communicantes dobiva predikat u onim offerimus vel qui tibi offerunt u Mementu, i imamo smisao: "SUUČESTVUJUĆI I SPOMEN ŠTUJUĆI najprije slavne vazda Djevice Marije", to jest: prikazujemo zajednički ovu Žrtvu i ujedno štujemo spomen Presvete Djevice i Božjih ugodnika, koji će svojom molitvom pomoći našu slabu molitvu i zaslužiti nam Božju zaštitu... Divna zajednica neba i zemlje, Communio sanctorum na djelu!

"LITURGIJSKE KNJIGE moraju nam biti milije nego bilo koje druge knjige. Liturgiju oživljuje isti Duh kao i Sveto Pismo. Tu se nalazi obilje hrane za najoštriji um i najosjećajnije srce. Ne možemo nigdje naći toliko bogatstvo plemenitosti, nježnosti i zanosa. Obađimo svu svjetsku literaturu. Potražimo bilo gdje ono što je veličanstveno pa ćemo se iza toga s dvostruko većom ljubavlju povratiti k liturgiji i dvostruko više cijeniti njezinu istinu, ljepotu i dubinu" /P. Stiegele/.

ISTOČNI OBREDI

13. studenog 1960. Sveti je Otac u bazilici sv. Petra otvorio zasjedanja pripravnih komisija za drugi vatikanski sabor služenjem sv. liturgije Ivana Zlatoustog u bizantinskom obredu staroslavenskim i grčkim jezikom. Sam je Sveti Otac učestvovao u ovoj liturgiji dajući blagoslove na staroslavenskom jeziku u bugarskoj recenziji.

Tom prilikom su koncelebrirali uz glavnog celebranta nadbiskupa Ivana Bučka, ukrajinca, još dva biskupa iste grupe /među njima Msgr Bukatko, vladika križevački /, melkitski nadbiskup iz Beyruta, po jedan biskup Rus, Bjelorus, Rumunj i opat grčke opatije Grottaferrata uz koncelebraciju i asistenciju više svećenika i đakona. Svaki je koncelebrant upotrebljavao svoj VLASTITI LITURGIJSKI JEZIK u koncelebraciji /Osserv. Rom. 14. XI 1960/.

Pravilo je naime i praksa istočne Crkve da u koncelebraciji mogu sudjelovati kod iste sv. Žrtve sve jezične grupe dotičnog obreda. - Glede uvađanja novih jezika u liturgiju na istoku nije bilo toliko problema. Prije svega se tražilo da liturgija u dosad neupotrebljavanom jeziku bude točan prijevod svoga tipa-originala. Odatle i mnoštvo grupa u istočnim obredima baš prema jezicima.

Pojam "istočni obred" prešao je s kraja gdje je nastao na sam obred bilo gdje na svijetu se on sada obavlja. I vjerojatno "istočnjaka" /pogotovo katolika/ danas

ima više "na zapadu" nego na istoku shvaćeno geografski.

Prema dekretu SZ za istočnu Crkvu /3. IV 1934/ kao i prema priručniku o istočnim obredima koji je izdao isti SZ /Rim 1932/ danas ima pet istočnih obreda a prema porijeklu dijele se ovako:

1. BIZANTIJSKI:
   grčki,
   melkitski,
   slavenski: ukrajinski, ruski, jugoslavenski /srpski, bugars./,
   rumunjski,
   italo-grčki.
   - Ovdje možemo dodati mađarski.
2. ZAPADNO-ANTIOHIJSKI:
   sirsko-antiohijski,
   malankarski,
   malabarski.
3. ISTOČNO-ANTIOHIJSKI:
   kaldejski,
   malabarski.
4. ARMENSKI.
5. ALEKSANDRIJSKI:
   koptski,
   etiopski.

Svakako su svi ti obredi sa svojom prošlošću slavni, sjajni i bogati. Odatle i veliki ponos njihovih pripadnika makar bili i malobrojni. Posljednja dva rata raspršali su te vjernike po čitavom svijetu, a Sveta Stolica je osnovala za pojedine grupe nove biskupije. Tako na pr. Ukrajinci imaju svoje biskupije u Kanadi, Sjed. Državama, Braziliji, Argentini, Australiji, Engleskoj, Njemačkoj i Francuskoj.

UZ NOVE RUBRIKE

PRIČEST JE DIO MISE Neki su strani svećenici opazili da se kod nas još uvijek vjernici previše pričešćuju izvan Mise. Ima crkava gdje se dnevno pričešćuje mnogo vjernika, ali većinom izvan Mise. Bojati se da kod takovih to ostane i dalje. Evo o tom 502. rubrike: "Vlastito vrijeme /tempus PROPRIUM/ da se dijeli sv. Pričest vjernicima je preko Mise iza Pričesti svećenika celebranta. Onima koji traže on će je lično dijeliti, osim da radi velikog broja pričesnika dolikuje da mu pomažu drugi svećenici. - Zbog pametna razloga dozvoljeno je /PERMITTITUR/ dijeliti sv. Pričest neposredno prije ili poslije Mise, pače i izvan Mise". - Dobro je ovdje ponoviti i 11. rubriku Obrednika /hrv. izd. str. 93/: "A pod Misom se mora narodu dijeliti Pričest odmah iza Pričesti svećenika koji misi... jer se molitve koje se u Misi govore poslije Pričesti ne tiču samo svećenika nego i drugih pričesnika".

U tom je smislu ukinuta "Ispovijed" i odrješenje prije Pričesti preko Mise. "Kirchenbote des Bistums Osnabrück" /1960, br. 48, str. 765/ tumači: "U stvari su te molitve na tom dijelu Mise uvjek bile tuđe tijelo. One su bile odraz malo razveseljivog razvoja vjerskog života u srednjem vijeku, naime činjenice da su vjernici samo rijetko primali sv. Pričest. Za takve se rijetke slučajeve preuzela "Ispovijed" i odrješenje iz obreda Pričesti bolesnika. Time je uvedeno neprikladno podvostručenje.

Tà "Ispovijed" se rekla i svećenik je dao odrješenje već na početku Mise. Novim je propisom još jednom jasno istaknuto da je Pričest vjernika, kako se samo po sebi razumije, dio svake sv. Mise. Dekret to izričito naglasuje: Vjernici trebaju /sollen/ primati sv. Pričest za vrijeme sv. Mise, a svećenik koji misi treba dijeliti sv. Pričest. Ako treba iznimno /ausnahmweise/ Pričest dijeliti prije ili poslije sv. Mise, moraju postojati posebni razlozi /müssen besondere Gründe vorliegen/". - Vidjeli smo da ti razlozi moraju biti "pametni" a to znači sukladni važnosti stvari i shvaćanju Crkve. Stoga "Münchener kath. Kirchenzeitung" /1960, br. 47, str. 959/ kaže kratko: "Pričest u Misi bezuvjetno mora biti pravilo /unbedingt die Regel sein soll/".- Je li lijepo da smo mi uvijek na repu razvoja i događaja?

ODRJEŠENJE ZA POKOJNE U nekim našim krajevima odrješenje poslije Mise je vrlo uvriježeno. Negdje se to čini i na najveće svetkovine. Nove rubrike /br. 400/ govore o odrješenju "super tumulum". Prema tome bi išlo da se za odrješenje podigne katafalk /tumulus, tumba/, a ne bi bio dovoljan samo komad crnog platna /pannus/. Nije u liturgijskom stilu da se iza Mise često daje odrješenje a osobito ne na blagdane I i II reda. Vrlo je neprikladno da katafalk stoji u crkvi čitave dane i tjedne. Vjernike treba odgajati, a njihovoj želji da čuju ime pokojnika može se udovoljiti tako da ga se spomene prije Mise ili označi u oglasu na vratima crkve.

UKINUTI BLAGDANI

Neki su dušobrižnici zabrinuti kako će sada slaviti blagdane koji su ukinuti ili sniženi u rangu, a u njihovoj se župi slave kao patroni, kao naslov crkve ili kao zavjetne svetkovine. I to je predviđeno u novom Zborniku rubrika koje nisu nasilne, već vrlo obazrive na pastoralne momente.

O ovom pitanju napose govori Izjava SZO od 26. VII 1960. o onom čega se treba pridržavati u pojedinačnim kalendarima. U smislu te Izjave treba zadržati sve partikularne blagdane /t. 2/, a između ukinutih općih blagdana treba zadržati one koji su u vlastitim kelendarima do sada bili upisani kao blagdani I ili II reda /t. 6/. Npr. Našašće sv. križa svetkuje se i dalje ondje gdje je naslov crkve.

===

ODGOVORI S. ZBORA OBREDA

U vezi s novim Zbornikom rubrika upravio je general franj. reda o. A. Sépinski 13 pitanja SZO-u. Evo nekoliko od tih pitanja na koja je SZO odgovorio 14. XII 1960:

4. Da li se Laude u pojedinačnoj recitaciji smiju anticipirati?

Ø. Negativno.

10. Na svečanoj Misi, dok se pjevaju ili čitaju dijelovi što spadaju na đakona, podđakona ili čitača, da li celebrant mora stati kod oltara ili sjediti na sjedalu?

Ø. Kod oltara dok se možda drugačije ne odredi.

LITURGIJSKI KALENDAR

B = bijelo, C = crveno, Lj=ljubičasto, z = dozvoljena zavjetna Misa IV reda, m = dozvoljena mrtvačka Misa IV reda, S = sveti, M = Misa, lr = l. reda, 2r= 2. reda, usp = uspomena, fer = ferija.

Veljača:

1. C S Ignacije.
2. B SVIJEĆNICA /2r/. Gospodnji blagdan. Blagoslov svijeća u bijelom pluvijalu. Izostavlja se ant. Ustani, Prignimo koljena i Ustanite. Na M iza procesije izostavljaju se pristupne molitve. Upaljene svijeće se drže u ruci preko Ev. /i celebrant/ te od početka Kanona do svršetka Pričesti.
3. Lj Petak. Na Prvom času su uvijek samo 3 psalma. z m
4. B S Andrija Korsini.
5. Lj ŠEZDESETNICA /2r/.
6. B S Tito. - 7. B S Romualdo.
8. B S Ivan de Matha. - 9. B S Ćiril Alek.
10. B S Skolastika.
11. B Ukazanje BDM u Lurdu. Na Jutarnji i Pohvalama vl. ant. s označenim psalmima. Na M nema Credo.
12. Lj PEDESETNICA /2r/.
13. Lj Ponedjeljak. z m. - 14. Lj Utorak zm

V r i j e m e K o r i z m e
/Od Jutarnje na Pepelnicu do Devetog časa u Subotu iza Nedj. "Veseli se"/

15. Lj PEPELNICA /1r/. Prije glavne M blagoslov pepela. Ordinarij može dozvoli-

ti da se ovaj blagoslov ponovi i prije večernje M, kod koje sudjeluje veći broj vjernika. Na M koja slijedi iza blagoslova pepela izostavljaju se pristupne molitve. - Danas je post i nemrs. - Sve korizmene ferije imaju prednost nad blagdanima III reda. - Kroz cijelu Korizmu zabranjene su mrtvačke Mise IV reda. Pod vrnute planete i široka stola više se ne upotrebljavaju. Oltari se ne kite i orgulje šute osim na zapovijedne blagdane. - Večernja je u koru poslije podne kroz cijelu godinu, pa i u korizmi. Subotom na Pohvalama Mojsijev kantik prekine se iza retka Petram, quae genuit te - Deum qui te genuit.

16-18. Korizmeni dani.

19. Lj I NEDJ KORIZME /1r/. Na Jutarnji iza 9. ant. redak Ipse liberavit s I Noćnice. U nedjelje I reda zabranjene su sve mrtvačke M, pa i pogrebne.

20, 21, 23. Korizmeni dani.

22. B KATEDRA S PETRA /2r/. Na Pohvalama, M i Večernji usp s Pavla pod istim završetkom, zatim usp Kv. srijede. Credo.

24. C S MATIJA AP /2r/. Usp Kv. Petka. Credo.

25. Lj KV SUBOTA /2r/. Kad god u Misalu dolaze riječi Flectamus genua-Levate, na svečanoj M izgovara ih đakon a na drugim M celebrant. Iza Flectamus genua svi zajedno s celebrantom klečeći na oba koljena neko vrijeme mole; kad se reče Levate, svi ustanu a celebrant moli molitvu. - U kvatrene subote na konventualnim M i M preko kojih se obavlja ređenje moraju biti sve molitve, čitanja i retci kao u misalu. Na drugim M može

se reći samo prva molitva s Flectamus genua i prvo čitanje sa svojim retcima a zatim odmah Dominus vobiscum i Oremus bez Flectamus genua te druga molitva. Iza toga poslanica i zavlaka kao u misalu.
26.Lj II NEDJ KORIZME /lr/.
27-28. Korizmeni dani.

Ožujak:

1-4. Korizmeni dani.
5.Lj III NEDJ KORIZME/lr/.
6-11. Korizmeni dani.
12.Lj ili Ruž IV NEDJ KORIZME "V e s e l i s e" /lr/. Može se orguljati i oltar kititi cvijećem.
13-18. Korizmeni dani.

V r i j e m e M u k e

/Od 1. Večernje I Nedj Muke do završetka litanija u bogoslužju Uskrsnog Bdjenja. Drugu polovinu ovog vremena zovemo Sveta sedmica a zadnja tri dana Sveto trodnevlje/.

19.Lj I NEDJ MUKE /lr/. Na Jutarnji iza 9 ant. redak Erue a framea s I Noćnioe.
20.B S JOSIP /lr od jučer/ usp fer. Nije zapovijedni blagdan. Dozvoljena pogrb.M
21-24. Korizmeni dani.
25.B BLAGOVIJEST /lr/ usp fer. Dok se pjeva redak Et incarnatus est, kleče svi prisutni. - Večernja od blagdana usp. slijedeće nedj.
26.Lj II NEDJ MUKE /lr/. Na M iza procesije izostavljaju se pristupne molitve i zadnje Ev.

27. Lj VELIKI PONEDJELJAK /lr/. Kroz prva tri dana Sv. sedmice zabranjene su sve mrtvačke M osim pogrebne, kroz zadnja tri dana i pogrebna.
28. Lj VELIKI UTORAK /lr/.
29. Lj VELIKA SRIJEDA /lr/.
- Za slijedeća tri dana ukloni se blagoslovljena voda iz posuda u crkvi. Nije dozvoljeno orguljati niti za podržavanje pjevanja, osim na M krizme i na početku večernje M. Nije dozvoljeno orguljati ni za vrijeme pučkih pobožnosti.
30. Lj, na M B VELIKI ČETVRTAK /lr/. Vjernici se smiju pričestiti samo na M Gospodnje večere i drugim večernjim M koje dozvoli Ordinarij. Bolesnicima se smije nositi Pričest prije i poslije podne. U tom slučaju se izmoli iza psalama molitva Respice i narod se otpusti bez blagoslova. - Kod razmetanja oltara treba i križ s oltara ukloniti.
31. Crno i Lj VELIKI PETAK /lr/. Izuzevši umiruće, Pričest je dozvoljena jedino preko poslijepodnevnog svečanog obreda.

PAPINE NAKANE ZA APOSTOLAT MOLITVE

Veljača: Da se uspješno obavi priprava za ekumenski koncil. - U težnji za političkom slobodom da ne bi narodi išli za onim što se protivi općem dobru.

Ožujak: Da se protiv zasjeda modernog napretka obitelji jačaju naukom vjere i češćim primanjem sakramenata. - Da se što brojniji urođenički kler čvrsto i prikladno izobrazi prema sadašnjim potrebama.

ČITAOCI PITAJU

UREDNIŠTVO ODGOVARA

Želim znati kod kojih bi se adresa mogle nabaviti suvremeno publikacije o liturgijskom pokretu da se braća svećenici na svećeničkim koronama mogu pobliže upoznati s liturgijskim zahtjevima današnjice.

Danas je na svijetu najjače informativno središte o liturgijskim nastojanjima u naše doba "Centre de Pastorale Liturgique" u Parizu. Točna adresa: 29, boulevard Latour-Maubourg, Paris-7. Ovo središte izdaje uglednu reviju "La Maison-Dieu" i mnoge druge liturgijske publikacije. Za područje njemačkog jezika obratite se na: Volksliturgisches Apostolat, Klosterneuburg bei Wien. - Naš list će redovito donositi obavijesti o novijoj liturgijsko pastoralnoj literaturi.

Zanima me što je taj Interdijecezanski liturgijski odbor.

Kao što u svim zemljama, gdje se živo radi na području liturgijske obnove, tako i kod nas postoji ustanova kojoj je svrha da koordinira sva nastojanja liturgijskog apostolata. Prije rata je to bio Liturgijgijski odbor koji je formiran u Hvaru 1936 pod pokroviteljstvom Mons. M. Pušića. Interdijecezanski liturgijski odbor kao savjetodavni organ Episkopata za liturgijsko-pastoralna pitanja imenovan je na biskupskoj konferenciji u Zagrebu g. 1955. Predsjednik ovog odbora je zagrebački nadbiskup Dr F. Šeper a tajnik Dr I. Škreblin, profesor na teološkom fakultetu u Zagrebu.

Da li u onim slučajevima, kad se prema novom Kodeksu rubrika ispuštaju pristupne molitve, treba izostaviti molitve Aufer a nobis, Oramus te i ljubljenje oltara?

Br. 424. novog Kodeksa rubrika izričito kaže da se izostave i te dvije molitve a o poljpcu oltara ne govori ništa. Iz toga možemo zaključiti da se ne izostavlja. Obnovljeni obred Sv. sedmice za Misu Cvjetnice i Uskrsnog bdjenja određuje:"Odmah uziđe i poljubi oltar na sredini."

Je li dozvoljeno nedjeljom iza župske Mise držati odrješenje za mrtve?

Prema br. 401. novog Kodeksa rubrika dozvoljeno je držati odrješenje iza bilo koje mrtvačke Mise. Iza drugih Misa dozvoljeno je to kad postoji razborit razlog. Što je svečanost veća, mora i razlog biti veći.

Netko mi je rekao da iza svake pjevane mrtvačke Mise mora biti odrješenje. Je li to doista tako?

Odrješenje mora biti samo iza pogrebne Mise, bilo da je lijes prisutan ili ne, bilo da je Misa pjevana ili ne /Isp. KR br. 401/.

Nisam na čistu da li je dozvoljeno "solo-pjevanje" preko Mise. Kako uopće stoji s pjevanjem pojedinaca u crkvi?

U crkvenim zakonima o svetoj glazbi "solo-pjevanje" nije zabranjeno. No treba imati pred očima ono što određuje enciklika Pija XII "Musicae sacrae disciplina" i Uputa SZO o sv. glazbi i liturgiji od 3. IX.1958. da se pjesme koje su dozvoljene

pjevati preko Mise moraju dobro slagati s onim dijelom Mise preko kojega se pjevaju /br. 27 i 30/. Kompozicije namijenjene"so lo-pjevanju" uglavnom spadaju u tzv. "religioznu glazbu". O toj glazbi kaže spomenuta Uputa SZO da se mora "potpuno odstraniti iz liturgijskih čina" /br. 20/. "Solo-pjevanje" lijepo pristaje za crkvene koncerte koji se u pomanjkanju prikladne dvorane mogu po dozvoli Ordinarija držati i u crkvi. - Crkveni propisi određuju da neke dijelove liturgije imaju pjevati pojedinci, kao celebrant, đakon, podđakon i čitač. U nikojem slučaju nije nije dozvoljeno da samo jedan pjevač pjeva one dijelove koji spadaju na zbor pjevača / Ulaz, Na stepenicama, Prikaznu i Pričesnu pjesmu/ ili puk /Gospodine, Slava, Vjerujem, Svet, Jaganjče Božji i kratke odgovore/ . Pjevanje kora ne može nadomjestiti jedan pjevač, već to moraju biti barem dvojica. Uz mnoge odredbe crkvene vlasti u tom pogledu, nedavno je na pitanje biskupa C. Luigi iz Segni-a "Može li se dozvoliti obzirom na br. 18. Upute da svete pjesme u liturgijskoj službi izvodi zamo jedan muškarac ili samo jedna ženska?" Sv. Zbor Obreda odgovorio - NEGATIVNO /Isp. Worship g. 1960, 347-348/.

Br. 269. novog Kodeksa rubrika zabranjuje upotrebljavati izraz "privatna Misa". Da li to isto vrijedi i za izraz:privatno moljenje Oficija?

Obnovljeni Obred Sv. Sedmice kao što i novi KR upotrebljava uvijek izraz: POJEDINAČNO /a solo/ MOLJENJE.

- Na druga pitanja u slijedećem broju.

V I J E S T I

PASTORALNO ZNAČENJE BUDUĆEG KONCILA.- Povijest će bez sumnje zabilježiti slijede ći ekumenski koncil kao jedan od najvažnijih događaja na području crkvenog života u našem stoljeću. Pripreme za koncil su u punom jeku a približava se i svečani sastanak svih otaca koncila. Generalni tajnik centralne komisije za pripremu koncila nadbiskup Pericle Felici izjavio je da će - ako ne nastupe nepredviđene zapreke - sastanak započeti početkom listopada 1962. g. i trajati do konca studenoga iste godine/Die Furche 1960, br. 52-53, str. 7/. Iz svega što je do sada učinjeno jasno se vidi da će ovaj koncil imati izvanredno značenje za pastoralno djelovanje dušobrižnika i za cjelokupni kršćanski život. U svom govoru na Duhove prošle godine rekao je Sv. Otac da će se na koncilu raspravljati o tri grupe pitanja: 1. što treba vjerovati, 2. kako treba Boga štovati i 3. kako treba živjeti. Sredinom studenoga prošle godine primio je Sv. Otac u apsidi vatikanske bazilike članove pripremnih komisija za koncil. Među njima je bilo 33 kardinala, oko 200 biskupa i oko 300 ostalih članova. Tom prigodom rekao je Sv. Otac da koncil ima cilj povratiti Crkvi ljepotu jednostavnih i čistih linija ŽIVOTA PRVIH KRŠĆANSKIH VJEKOVA.

LITURGIJA I JEDINSTVO SVIH KRŠĆANA. - Danas na svijetu ima oko 950 milijona kršćana. Od toga je 510 milijona katolika, 190 milijona pravoslavnih, 40 milijona anglikanaca, 210 milijona protestanata. Protestanti su podijeljeni na više raznih konfesija.

luteranci 80 milijona, kalvinisti i prezbiteranci 45 milijona, baptisti 40 milijona, metodisti 20 milijona, ostale konfesije 25 milijona. U zadnje vrijeme među kršćanima svih vjeroispovijesti opaža se sve veća težnja za jedinstvom. Među katolicima postoji pokret za sjedinjenje pod imenom "Una sancta - Jedna sveta". Većina drugih kršćanskih vjeroispovijesti učlanjena je u "Ekumenski pokret". Makar da nam sva ova nastojanja ulijevaju u srce radosnu nadu, ipak trebamo biti uvjereni da se bez Božje osobite pomoći neće mnogo učiniti. Stoga smo svi pozvani na molitvu da jedno budu svi oni koji nose kršćansko ime. Novi Kodeks rubrika skreće našu pažnju na molitvu i žrtvu za ovo jedinstvo. "Misa za dokrajčenje raskola" unaprijed nosi naziv "Misa za jedinstvo Crkve". Ništa nas ne može toliko zbližiti kao zajednička molitva i zajednička žrtva: "Jedan je kruh; dakle smo i mnogi jedno tijelo - svi mi koji smo dionici jednog kruha i jedne čaše" /Prič. pj.na Misi za jedinstvo Crkve/.

RAZGLAŠENJE GOSPODOVO NA NOVO LETO. - V slavnostnem spisu za T. Kampanna "Odkupujte čas" omeni H. Dolch v svojem prispevku: "Prihod 'Vitae venturi saeculi' na ta svet" zanimiv predlog, da bi se prestavil epifanijski praznik na začetek leta, toroj na osmi dan božiča. Mišljen je dan brez datuma, ki bi se naj po predlogih za reformo kolendarja tu vstavil in bi ga praznovali po vsem svetu. Tako bi se ta veliki praznik lahko zopet povsod obhajal s primerno slovesnostjo. Bil bi tako "caput" -glava vseh

drugih dni v letu; obenem pa simbol iskrene želje po zedinjenju vzhoda in zahoda. Saj smo praznik sprejeli od vzhoda v času, ko je bil ta z nami še zedinjen in so se vesoljni cerkveni zbori obhajali na vzhodu. Naj bi čim več škofov predložilo to željo svetemu očetu, ki je tako zavzet za zedinjenje /"Liturgisches Jahrbuch" 1960,4.zv./

SVETI OČE IN NARODNI JEZIK V LITURGIJI. - Potem ko se je papež Janez XXIII. v prvem letu svojega pontifikata v postnem času večkrat udeležil božje službe v cerkvi, kjer je bil ta dan shod - statio, je 1. 1960 v istem času obiskal več župnijskih cerkva v gosto naseljenih predmestjih Rima. Ob tej priložnosti je omenil 13. marca v mestnem delu Tiburtino, da hoče Cerkev pri božji službi kolikor mogoče uporabljati narodni jezik, da se približa posameznim ljudem. Vprašanje se bo, je dodal sveti oče, gotovo obravnavalo na prihodnjem koncilu. /"Liturgisches Jahrbuch" 1960, 4. zv./

VEČERNE MAŠE. - Zelo zanimivo bi bilo tudi pri nas, zlasti v mestih in industrijskih krajih, statistično ugotoviti, koliko vernikov se udeležuje večerne maše ob delavnikih. V Belgiji so pred kratkim dognali, da se večerne maše udeležuje več vernikov kot vseh jutranjih maš skupaj. Več ko polovica udeležencev pristopi k mizi Gospodovi. Najugodnejši čas je kmalu po zaključku dela, ker je tako najlaže zadostiti evharističnemu postu. V tej zvezi se priporoča zlasti na svečnico prestaviti blagoslov sveč s procesijo rajši k večerni maši ko pa na naslednjo nedeljo.

KOMENTAR K INSTRUKCIJI O SVETI GLAZBI. - Interdiecezanska komisija za liturgično pastoralo v Belgiji je po nalogu episkopata izdala komentar k instrukciji o sveti glasbi in liturgiji. Med drugim odreja na pr.: tudi v oktobru se med mašo ne sme glasno moliti rožni venec; če Sanctus in Benedictus pri slovesni maši pojo tono simplici /v lahkem koralu/, naj pojo skupaj: mašnik, asistenca, shola /pevci / in verniki; "motet" po povzdigovanju je odpravljen.

V AMERIKI MAŠE V STARI CERKVENI SLOVANŠČINI. - Ob priliki nekega jubileja je papež Janez XXIII. dovolil rimsko-katoliški sestrski kongregaciji jugoslovanskega izvora več maš v stari cerkveni slovanščini.

=====

LITURGIJSKO-PASTORALNA LITERATURA

J. A. Jungmann, Liturgische Erbe und pastorale Gegenwart /Liturgijska baština i pastoralna sadašnjost/. Izd. Tyrolia, Innsbruck 1960. Str. 560. Posljednje djelo vodećeg liturgičara na području njemačkog jezika, jednog od najplodnijih liturgijskih pisaca. U ovom djelu je jako naglašeno da čitav kršćanski život treba biti koncentriran oko ideje Kristova i našeg uskrsnuća.

F. Boulard, Wegweiser in die Pastoralsoziologie /Vodič u pastoralnoj sociologiji/. Manz-Verlag München. Str. 192. Djelo je napisao čovjek koji je stekao golemo iskustvo u mnogim biskupijama Kanade,

Južne Amerike, Francuske, Švicarske i Portugala.

V.Schurr, Seelsorge in einer neuen Welt /Dušobrižništvo današnjice/. Str.488. Poziv za skretanje pažnje na religioznu sociologiju.

A. Kirchgässner, Unser Gottesdienst /Naše bogoslužje/. XVI i 414 str. Izd.Herder. Uz sudjelovanje prvaka liturgijske obnove u Njemačkoj, pisac koji je dugo radio na području liturgijskog apostolata napisao je ovu knjigu na molbu Liturgijskog instituta. Knjiga raspravlja o najaktuelnijim pitanjima kao što su liturgijsko-euharistijski odgoj, služba Božja za omladinu, sudjelovanje svjetovnjaka u crkvenom životu.

M. Alajbeg, Križni put. Str. 64.D 50. Narudžbe kod pisca: Split, M. Gorkog 4.

Sv. Lj. Grignion, Prava pobožnost prema Majci Božjoj. Str.250. D 200.

Dr. o. A. Jadrijević, Posveta Bezgrešnom Srcu Marijinu. Str.140. D 150. Razmatranja i molitve. Narudžbe za ovu i predhodnu: Franjevačka bogoslovija, Makarska.

Dr. o. J. Šetka, Blago nebesko. Vjenčić oprosnih molitava za sve prigode u životu. D 70. Narudžbe kod pisca: Makarska, Franjevački samostan.

Koncem siječnja ILO izdaje Vodič za sudjelovanje vjernika kod sv. Mise i Uputa SZO o svetoj glazbi i liturgiji. Narudžbe: V. Sučić, Rijeka, M. Gorkoga 43.

pa dovolijo vsak dan. Kazuistiko konstitucije si je bilo težko zapomniti. Treba je bilo spovednikove presoje o tehtnosti vzrokov za olajšavo. Odprta je bila pot raznim skrupulom. Pri obedu je bilo paziti treba, da nisi užil žganja ali likerjev. Zaradi teh prošenj je Pij XII. z apostolskim pismom "Sacram communionem" z dne 19. marca 1957 dovoljenja glede večernih maš in posta pred obhajilom razširil. Da bi verniki laže pogosto prejemali obhajilo in zadoščevali nedeljski dolžnosti, je čas, ko moramo biti tešč, za duhovnike pred mašo in za vernike pred obhajilom bodisi dopoldne bodisi popoldne omejil na tri ure za jed in alkoholne pijače, na eno uro pa za nealkoholne pijače. Večerno mašo morejo škofje dovoljevati vsak dan, "če to zahteva duhovna korist znatnega dela vernikov".

Pastoralno vrednost teh odlokov, s hvaležnostjo do svete stolice, ki je v teh odlokih tenko prisluhnila potrebam časa, čutimo vsak dan.

(Naprej v 2. številki)

""""""""

ČITAJUĆI NOVE RUBRIKE...

Kako se očekivalo, nove su rubrike misala i časoslova prema dosadašnjima skraćene, pojednostavljene i vrlo pregledne. U samih je 530 večinom kratkih točaka izneseno sve, što je prije bilo u barem dvostrukom tekstu s dugim i zamršenim periodama. Na ovim će stranicama biti govora o novim propisima koliko god trebaju i žele čitaoci.

Najprije želimo ukratko istaknuti, da su u ovim promjenama došla do izražaja nastojanja i želje savremene liturgijske obnove. U novim naime rubrikama ima dosta toga, što ne spada u područje čiste rubricistike, već je od velike važnosti za liturgijski život uopće.

U apostolskom pismu od 25. VII. 1960. papa Ivan XXIII. piše: "Svećenike i sve druge, koji su dužni moliti božanski oficij očinskim srcem potičemo, da ono, što je u ovom božanskom oficiju skraćeno, nadoknade većim marom i pobožnošću. I kad je nekoliko i koji put smanjeno čitanje svetih otaca, živo potičemo sve klerike, da držeći ustrajno u rukama čitaju i razmatraju sveske otaca, sastavljene s toliko mudrosti i pobožnosti". Tko bude htio provesti ove dvije očinske opomene, stajat će ga mnogo truda, ali će mu se obilato isplatiti. U smislu druge preporuke Sv. Oca donosit ćemo i mi barem zrnca iz blaga patristike.

Nove rubrike još više ističu VAŽNOST NEDJELJE. Nedjelje I reda se ne podvrgavaju ni jednom blagdanu. Ako na njih padne blagdan I reda, on se prenosi. Blagdani II i III reda, koji padnu u te nedjelje, ni ne spominju se. U nedjelje II reda (a to su sve druge osim 13 nedjelja I reda) slave se samo blagdani I reda i Gospodnji (medju njima je i Svijećnica). U nedjelju se redovno mogu slaviti samo blagdani Imena Isusova, Sv. Obitelji, Presv. Trojstva, Krista Kralja i partikularni Gospodnji blagdani I reda. U tom slučaju ti blagdani posve zamjenjuju dotičnu nedjelju, koja se ni ne spominje (br. 17).

"Kanonski su časovi božanskog oficija prema svojoj ustanovi odredjeni, da posvete različite satove prirodnog dana. Stoga dolikuje, da ih se obavi u doba, koje je najbliže PRAVOM ROKU svakog pojedinog kanonskog časa, kako bi se zaista posvetio dan i dotični se časovi izmolili s pravim duhovnim plodom" (142).

Od nove se godine može anticipirati (ne prije 2 sata popodne) samo Jutrenja, koja se rastavlja od Pohvala i završava molitvom. Pohvale se zajednički moraju moliti ujutro rano (primo mane), a to se pristoji i kad ih moli pojedinac. Dakle ne bilo kada preko dana (144-145).

Povečerje se vrlo prikladno moli naveče, pa i poslije anticipirane Jutrenje. S njim se može povezati ispit savjesti, a u tom se slučaju ispusti Pater noster, koji se inače moli na početku Povečerja poslije Adjutorium nostrum (147).

Tko časoslov moli sam, ne govori kao do sada Dominus vobiscum. Mjesto toga kaže Domine, exaudi, osim ako je taj zaziv izrekao neposredno prije (247). Time dakako nije rečeno, da se časoslov ne moli za puk i u ime puka, već je odredjeno, da molioc sam sebi ne govori i ne odgovara pozdrave, koji su odredjeni za zajedničko bogoslužje.

"Misa s božanskim oficijem tvori vrhunac svega kršćanskoga bogoslužja. Stoga se po sebi Misa mora slagati sa službom dana" (270). To dakle nije mišljenje pojedinih liturgista, već odredba Crkve.

"Misa po svojoj naravi traži, da kod nje svi prisutni sudjeluju svatko na svoj

način" (272). Novi se propisi u tom pogledu oslanjaju na Uputu SZO od 3. IX. 1958, pa tako s njom ističu glavni cilj različitih načina sudjelovanja u Misi: savršenija služba Božja i duhovno izgradjenje vjernika.

KONVENTUALNA MISA trebala bi biti pjevana, a ako je tiha pristoji se, da joj prisutni sudjeluju recitirajući zajedno s misnikom barem dio Ordinarija.

"Vrlo se pristoji, da se Mise za pokojne IV reda (quotidianae) govore samo onda, kad se zaista namjenjuju za pokojne uopće ili odredjene pojedince" (423). Svagdašnje se dakle mrtvačke Mise ne smiju služiti, kad je blagdan III reda (dosadašnji duplex majus, duplex i simplex), od početka Došašća do 13. I. i kroz cijelu Korizmu bez izuzetka.

Pristupne molitve se ispuštaju na Svijećnicu, kad je prije Mise blagoslov svijeća; na Pepelnicu, nakon blagoslova pepela; na Cvjetnicu, nakon procesije s palmama; na Misi Uskrsnog Bdjenja i u Prosne dane, kad je prije Mise procesija s litanijama (424).

Molitva naredjena od Ordinarija može biti samo jedna, i to iz teškog razloga i samo za vrijeme prave potrebe. Ako ne može pitati Ordinarija, može je odrediti i župnik za tri dana (460).

Kod pjevane Mise misnik ne čita ono, što čitaju ili pjevaju po svojoj službi djakon, poddjakon ili čitač (473).

Za vrijeme Mise drugi svećenik ne smije propovijedati nego iza Evandjelja. Ako propovijeda, Misa se prekine, dok ne svrši propovijed (474).

Kad se Pričest dijeli preko Mise, ispu-

šta se Ispovijed i odrješenje, a kaže se samo po običaju Ecce Agnus Dei i tri puta Domine, non sum dignus (503).

Od nove se godine na koncu svake Mise reče Ite, missa est, a Benedicamus Domino samo na Veliki Četvrtak i kad poslije Mise slijedi kakva procesija. Tada se ispusti i blagoslov sa zadnjim Evandjeljem (507). To će biti slučaj na pr. u primorskim krajevima, gdje se prve ili treće nedjelje u mjesecu obavlja procesija sa Svetotajstvom barem po crkvi. Zadje se Evandjelje još ispušta, kad kod mrtvačkih Misa slijedi odrješenje.

"Svećenik treba dobro paziti, da ono, što ima izgovarati jasnim glasom izreče razgovjetno i prikladno, ne mnogo žureći, da može paziti što čita, a niti odviše sporo, da se ne dosadjuju oni, koji slušaju" (512).

LITURGIJSKI KALENDAR

D o š a š ć e

(Traje od Večernje u subotu prije I. nedj. do Devetog časa na Badnji dan)

Studeni:

27. Lj PRVA NEDJ. DOŠAŠĆA (1r). - U Došašću se oltar ne kiti cvijećem niti sviraju orgulje, osim na treću nedj., Badnji dan i blagdan Bezgr. Zač. Na nedjelje Došašća zabranjene su bilo kakove mrtvačke Mise. Na ferijalne dane u Došašću kleči se preko glavnih molitava u Časoslovu i Misi.

28. Lj Pon. M prošle nedj. bez Aleluja i sl. retka, nema Credo, predsl. opće. Dozvoljena je bilo koja zavjetna ili